No. 131. 1839

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS-BLAD.

Dingsdag 4 Junij.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD *BREDA*, brengen bij deze ter kennisse der Ingezetenen, dat, volgens bepaling van Zijne Excellentie den Heere Generaal der Infanterie, Opperbevelhebber dezer Vesting, te rekenen van heden, de Poorten dezer Vesting zullen worden gesloten des avonds ten half *tien* ure, blijvende de bepaling omtrent de opening der Poorten, alsmede de opening en sluiting der Drijfboomen, gelijk laatstelijk bestaan.

BREDA, den 2. Junij 1839.

DE ROY, vt.
Ter ordonnancie van dezelven,
De Secretaris der Stad;
H. W. SCHAUIKES.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 1sten Junij.

De kamer der pairs heeft gisteren de wet op den letterkundigen eigendom ten einde gebragt. Voor het art. 18 werd door den rapporteur der commissie een nieuwe redactie voorgedragen, luidende, dat het gouvernement, krachtens bijzondere overeenkomsten, aan de schrijvers van werken voor het eerst buitenslands gedrukt, in Frankrijk al de regten kon waarborgen, welke de tegenwoordige wet aan de inlandsche schrijvers verzekert, mits ook de staten ten wier aanzien aldus gehandeld werd, wederkeerig dezelfde bescherming aan de fransche werken verleenden, en den invoer van nadrukken op hun grondgebied verboden. Dit artikel werd echter met eene groote meerderheid van stemmen verworpen, zoodat het beginsel van wederkeerige bescherming ten deze, met andere landen, thans in Frankrijk weder verworpen is. Het laatste art. betreft de bescherming van fransche werken bij den in- en uitvoer. De wet werd zoo als zij nu was met 76 tegen 31 stemmen aangenomen.

In de zitting van de kamer der afgevaardigden werden heden door de ministers verscheidene ontwerpen voorgedragen; onder anderen door den minister van financien een ontwerp betrekkelijk de grieksche leening; de minister van marine deed eene aanvraag voor een buitengewoon crediet van 5 millioenen fr. voor vermeerdering van de fransche zeemagt in den Levant; de minister van koophandel bood een ontwerp aan, strekkende tot ontlasting van de koloniale suiker. Bij het eerste artikel wordt een verschillend lager regt, naar de havens gerekend van waar de uitvoer geschiedt, bij den invoer in Frankrijk voorgedragen; bij het art. 2 wordt de terugbetaling der regten bij den wederuitvoer op 70 pCt. voor de witte en kandij suiker en op 73 pCt. voor de overige suiker bepaald.

Aan het slot der zitting werd de verkiezing van den heer *Houdetot*, afgevaardigde van Baijeux, na eene levendige discussie, door eene meerderheid van 6 stemmen (181 tegen 175) vernietigd.

— De *Moniteur* behelst heden een rapport van den maarschalk *Valée*, wegens een aanval door de Kabailen op het onlangs veroverd fort Djigelli gedaan. De vijand was door de fransche grenadiers en andere linietroepen met de bajonet teruggedreven en vervolgens door de kavallerie gechargeerd. De Franschen hadden bij dit gevecht 4 dooden en 19 gekwetsten gehad, terwijl de vijand ruim 60 man buiten gevecht zou gehad hebben en ongeveer 4 à 5000 man sterk geweest was.

De maarschalk *Valée* doet voorts verslag van een ander gevecht dat aan de zijde van Bougia had plaats gehad. Het garnizoen dier stad had namelijk bevel gekregen om de Kabailen aan te vallen, ten einde eene diversie te maken op het oogenblik der bezetting van Djigelli. Deze aanval had volkomen aan het doel beantwoord.

— Gisteren verzekerde men, dat het gouvernement in den loop van den morgen eene telegraphische depèche uit Marseille ontvangen had, geruststellende berigten uit het Oosten houdende. De hoop was daarin te kennen gegeven, dat de vrede in het Oosten zou bewaard blijven, in weerwil van de bewegingen der beide legers op de Syrische grenzen. Tot heden heeft men intusschen niets naders van de ontvangst dezer depèche vernomen. Daarentegen gaf gisteren avond het half officieel blad, *le Moniteur parisien*, te verstaan, dat het fransche kabinet aan de hoven van Weenen, Berlijn en Petersburg nota's gezonden had, om op hunne medewerking aan te houden, ten einde voor te komen dat de oorlog in het Oosten uitbarste. Men hoopt, dat wanneer die mogendheden daartoe gezind zijn, men het *status quo* tusschen den sultan en den onderkoning nog zal kunnen handhaven. Ongelukkigerwijs gaat er een geruimen tijd verloren eer de Europesche mogendheden zich onderling kunnen verstaan hebben, terwijl de zaken in het Oosten middelerwijl haren gang gaan. Men heeft daarom door de zending van de heeren *Toltz* en *Cailler* naar Konstantinopel en Alexandrie, een' voorloopigen wapenstilstand trachten te bewerken, ten einde de Europesche mogendheden den tijd te geven om tusschen beide te komen.

Het *Journal des débats* behelst heden een uitvoerig artikel over de zaken van het Oosten, waarin het de gesteldheid van zaken aldaar en de verschillende betrekking en belangen van de Europesche mogendheden op dezelve onderzoekt. Turkye – zegt hetzelve – wil de kracht van het traktaat van Kutahia vernietigen; Egypte de werking van hetzelve uitbreiden; Engeland zoekt de werking van het traktaat van Uskiar-Skelessi te verbreken; Rusland, hetzelve te versterken. Frankrijk en Oostenrijk zoeken den schok tusschen Turkye en Egypte voor te komen, opdat die schok den oorlog tusschen Rusland en Engeland niet aanbrenge en de oorlog alzoo algemeen worde. Frankrijk en Oostenrijk zijn de bemiddelende mogendheden. Elders noemt echter het *Journal des débats*, Frankrijk en Engeland den bondgenoot van Egypte, Rusland dien van Turkye.

— Uit Toulon schrijft men van den 27sten, dat de telegraaf den 25sten aan den prefect het bevel had overgebragt om al de schepen op de reede zeilvaardig te doen maken. Een vijftal schepen zoude diensvolgens spoedig gereed zijn; zes andere waren ook ver gevorderd om weldra de haven te kunnen verlaten.

Het berigt van het vertrek des hertogs *van Nemours* aan boord der *Crocodille*, is onnaauwkeurig geweest. Men wilde te Toulon, dat de hertog zich nog te Cette bevond. Hier heeft men berigt dat de hertog *van Orleans* en de prins *van Joinville* den 28sten, Lyon zijn gepasseerd, met de stoomboot naar Avignon vertrekkende.

— De president van den raad, de maarschalk *Soult*, heeft zich gisteren morgen reeds ten vier ure naar den koning begeven en is tot zes ure met hoogstdenzelven in conferentie gebleven.

— *La Revue des deux mondes* blijft bij voortduring zich gunstig voor den heer *Thiers* uitlaten, en keurt bijzonder den strijd af welken het *Journal des débats* hem blijft aandoen, op grond dat het veel dienstiger is hem tot de zijde van het gouvernement over te halen, dan hem geheel de partij der oppositie te doen kiezen.

— Naar het schijnt zal het proces der personen die in de jongste onlusten zijn betrokken, in het begin dezer maand behandeld worden. Men zegt dat de beklaagden in verscheidene categorien van medepligtigheid zullen verdeeld worden.

— Men spreekt weder van eene voorgenomen reis des konings naar de zuidelijke departementen. Z. M. zou zulks aan verscheidene gedeputeerden hebben toegezegd.

— Men verzekert hier, dat de turksche gezant te Londen *Reschid-pacha*, die naar Konstantinopel terugkeeren moest, ten gevolge der jongste oorlogsgeruchten, besloten heeft, om vooreerst tot hij nadere instructien van zijn gouvernement ontvangen heeft, zijn vertrek op te schorsen.

— Berigten uit Bayonne van den 28sten houden, dat men daar van eene karlistische zijde uit het hoofdkwartier te Durango van den 25sten Mei, de tijding ontvangen had, dat er ten gevolge van een' krijgsraad en uit hoofde van de onmogelijkheid om de stad Ordinas te verdedigen, tot de ontruiming dier plaats besloten was. De troepen hadden diensvolgens in den morgen van den 23sten de stad verlaten; den volgenden avond had eene vijandelijke kolonne van 8000 man de stad bezet. *Maroto* had verdedigingsposities op eene lijn van Annerio naar Elodio ingenomen; zijn stelsel was, om langzaam de krachten van den vijand uit te putten.

Kooplieden van Bayonne die goederen in depôt te Durango hadden, voorwaarts van welke stad *Maroto* stelling had genomen, hem gevraagd hebbende, of zij voorzorgen voor hun eigendom hadden te nemen, had deze hen gerust gesteld.

De generaal *Zurbana*, die eene kolonne van 3000 man kommandeert, had in de laaste dagen eene verkenning tot voor de poorten van Onate gedaan, welke plaats een der hoofdpunten van don *Carlos* is, en die het eerst verdedigbare punt zou zijn, wanneer Durango in handen der constitutionelen viel.

Het *Mémorial des Pyrenées* spreekt van eene oproerige beweging onder de troepen van don *Carlos*, wegens niet betaling van soldij.

— In brieven uit Bayonne van den 29sten Mei, wordt het gerucht vermeld, dat *Maroto* door *Villaréal* of *Urbistonda* in het opperbevel zou vervangen worden. Voorts wordt er steeds gesproken van verdeeldheid en desertie onder de karlisten.

Volgens berigten uit Navarre stonden de beide partijen aldaar tegenover elkander en verwachtte men er binnen kort belangrijke gebeurtenissen te zien plaats hebben.

Eindelijk een los gerucht zou *Diego Leon* het opperbevel van het leger van het centrum bekomen, ter vervanging van *Nogueras*, die *ad interim* kommandeert.

— Ter beurs was heden (1 Junij) de notering als volgt: 5 pCt. 111,20; 3 pCt. 81,20; Nap. n. 101,70; Sp. Ardoin 19⅜; Rom. L. 101⅞.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 3den Junij.

Door den Stedelijken Raad zijn op den 1sten tot leden der vergadering van de Heeren Staten der Provincie Noord-Braband, voor den gewonen tijd van zitting, *herkozen:* de Heeren *P. N. Janssens* en Mr. *J. F. C. J. de Roy*.

— Men meldt ons uit Tilburg van gisteren, den 2den dezer:

» Dezen morgen ten 5 ure ontstond alhier een allergeweldigste brand in de oudste en aanzienlijkste lakenfabriek dezer provincie, namelijk die van de heeren *Dienen* en *Jellinghaus*, op den Corvel, welke brand zoo schielijk toenam, dat ondanks de vigilantie en toegesnelde hulp, dit belangrijk etablissement met al deszelfs kostbare machinerien en aanzienlijken voorraad van wol, en het ter afzending gereed liggend laken binnen 2 uren geheel was afgebrand. Bij dit ongeluk, waardoor honderden arbeidslieden van hun bestaan werden beroofd, moet men den meesten lof toekennen aan de militaire en civile authoriteiten voor derzelver ijverige bemoeijingen in het handhaven der goede orde, en vooral aan den onvermoeiden ijver en belangloose hulpvaardigheid, die door de manschappen van het alhier gekantonneerde 2de bataillon jagers, op eene uitmuntende wijze aan den dag werd gelegd, waardoor het dan ook gelukt is, dat de brand tot de fabriek bepaalde, en de aangrenzende bierbrouwerij van den heer *van Roessel* behouden bleef, en verdere rampen voorkomen werden. Dit treffend ongeluk, waarin zoo vele arbeidzamen en talrijke huisgezinnen deelen, maakt hier een diepen indruk. De oorzaak van den brand is nog onbekend."

— Z. M. heeft tot secretaris der gemeente Vugt en Esch, in dit gewest, benoemd de heer *J. C. Latour*.

— Zaturdag avond, omtrent 9 ure, is Z. K. H. de Grootvorst-troonopvolger van Rusland, benevens Z. K. H. Prins *Frederik Hendrik* der Nederlanden, uit Londen te 's Gravenhage teruggekeerd. Gisteren middag ten half 3 ure heeft eerstgenoemde Vorst 's Gravenhage wederom verlaten, om zich over Nijmegen naar Duitschland en verder naar St. Petersburg te begeven. Regt hartelijk en treffend was het afscheid, hetwelk HH. KK. HH. de Prins *van Oranje*, Prins *Frederik*, de Prinsen *Willem*, *Alexander* en *Hendrik*, op het oogenblik des vertreks, van Hoogstderzelver Keizerlijken bloedverwant namen.

— Men meldt uit Nijmegen van den 31sten Mei:

» Heden passeerde alhier, komende van Duitschland, op reis naar 's Gravenhage, Z. K. H. *Constantijn*, grootvorst van Rusland."

De belgische senaat heeft ll. vrijdag de nog bij denzelven aanhangige ontwerpen aangenomen en heeft zich daarna onbepaald geadjourneerd. Dezelve heeft op voorstel van den heer *Van der Straeten Ponthoz*, zich met het vroeger voorstel van het belgisch bewind vereenigd, waarbij het belgisch gedeelte van Luxemburg in drie regterlijke arrondissementen wordt verdeeld, te Arlon, Neufchateau en Marche gevestigd. De kamer van vertegenwoordigers is thans tegen den 6den bijeengeroepen, om op nieuw over het gewijzigd ontwerp te beraadslagen.

Het ministerieel blad *l'Indépendant* zegt het volgende: Wij meenen te weten dat de ratificatien van het traktaat van 19 april, op dit oogenblik aan *alle* vreemde kanselarijen zijn verzonden. Wat het voorbehoud aangaat, waartoe van Ruslands zijde het decreet van de uitsluiting der Nassau's zou aanleiding gegeven hebben, wij kunnen zeggen dat de desaangaande verbreidde geruchten ongegrond zijn en geen den minsten grond hebben. Gisteren, vrijdag, de laatste dag der bepaalde zes weken voor de uitwisseling der ratificatien te Londen, was het berigt er ontvangen van de expeditie der onderscheidene acten. Men zal waarschijnlijk een anderen dag voor de uitwisseling zelve bepaald hebben.

Hetzelfde blad verklaart voor onwaar, dat de prins *Esterhazy* op zijne reis naar Londen, Brussel gepasseerd is; dien ten gevolge ook het gesprek dat de brusselsche bladen dien gezant met den minister *De Theux* over de zaak van den generaal *Skrynecki*, hebben laten houden.

— De geheele vrijspraak van *Bartels* en *Kats* door de jury geeft tot veel twistgeschrijf aanleiding. Het is de eerstemaal geweest, dat het bewind in eene zaak van de drukpers een beroep op de gezworenen heeft gedaan.

— De bisschop van Gent heeft zijne onderhoorige geestelijken schriftelijk vermaand, om van den kansel de aan hunne zorg toevertrouwde kudden aan te sporen, om zich niet aan de verkiezingen te onttrekken en hunne keuzen te bepalen op mannen, vrienden van den godsdienst.

— Door den administrateur van de openbare veiligheid is bepaald, dat voortaan de tolbeambten op de grenzen met het visa van de paspoorten zijn belast; de plaatselijke besturen zijn dien ten gevolge uitgenoodigd, om van de reizigers de paspoorten die geviseerd zijn, niet meer af te vorderen.

De berigten over Duitschland behelzen nog geen nadere tijdingen uit het Oosten. De *Allgemeine Zeitung* van den 29sten en 30sten deelt tijdingen mede uit Alexandrie tot den 7den, over Marseille ontvangen, waarin nagenoeg dezelfde berigten voorkomen, die reeds over Frankrijk bekend zijn en voorts eenige beschouwingen houden over de gesteldheid van de beide legers. De gezamenlijke sterkte van het Egyptisch leger in Syrie wordt hier op ongeveer 97,000 geregelde troepen berekend, dat der ongeregelde troepen op 30,000. Van deze magt zou *Ibrahim* met 77,000 man geregelde, de 30,000 man ongeregelde troepen en 160 stukken geschut den veldtogt kunnen openen; terwijl het turksche leger slecht 65,000 man met 100 stukken geschut zou beloopen, op vier verschillende punten (te Bir aan den Euphraat, bij Orfa, bij Batucha en eene reserve bij Konia) zou gestationeerd zijn, *Ibrahim's* hoofdmagt op een centraal punt, Aleppo, was geconcentreerd. Naar den uiterlijken stand geoordeeld, viel er niet aan te twijfelen, aan welke zijde de zege zou zijn, maar toevallen, kuiperijen en verraad, die bij de oorlogen in het Oosten zoo veel invloed hebben, benevens andere omstandigheden konden ligt eene andere uitkomst te weeg brengen. Veel zou er van den uitslag der eerste ontmoeting afhangen.

Volgens een der bovengemelde berigten had *Ibrahim*-pacha met der Drusenvorst, Emir *Descher*, eene voordeelige overeenkomst gesloten, waardoor *Ibrahim* zich in staat zou bevinden al zijne troepen voor den oorlog te besteden.

De Egyptische vloot zou binnen weinige dagen van Alexandrie onder zeil gaan.

De Londensche berigten tot den 1sten dezer vermelden, dat lord *Winchilsea* den vorigen dag in het hoogerhuis eene beraadslaging uitgelokt heeft, over de staatkunde, die het ministerie *Melbourne* voortaan dacht te volgen. De eerste minister heeft in zijn antwoord te kennen gegeven, dat hij, even als te voren, voor nuttige staatshervormingen gesteld bleef, doch daarom geenszins eenen steun zou trachten te zoeken in het winnen van mannen, wier denkwijze de zijne niet was. Hij bedoelde daarmede blijkbaar de radikalen in het Parlement. Te gelijk heeft de eerste minister erkend, dat de toestand van het bestuur door de woelingen der Chartisten, die veel meer dan de partijen in Engeland gewoon waren, met bloedstorting en aanranding der eigendommen dreigden, zeer moeijelijk werd. Hij heeft vervolgens een allerhevigsten aanval van lord *Brougham* moeten verduren, die het onverantwoordelijk vond, dat de personen der koningin bij het afspringen der laatste ministeriele schikking eenigzins op den voorgrond was gesteld, en dat de tegenwoordige ministers hunne tegenstanders niet met staatkundige gronden, maar met de noodzakelijkheid van het in dienst houden van zekere hofdames, bestreden hadden. Lord *Wellington* heeft daarentegen in dezelfde zitting zijne ondersteuning aan het ministerie *Melbourne* beloofd.

— In het Lagerhuis zijn den 30sten de nieuwe voorstellen der regering ten aanzien van Jamaica ter tafel gebragt, die ten strekken om nog eenmaal te beproeven, of het wetgevend ligchaam op dat eiland niet tot het toegeven aan de verlangen van het bestuur van het moederland te brengen zou zijn.

— De gemeenteraad van Londen heeft den 30sten besloten een adres het aanbieden van een adres aan de koningin ten voordeele het ministerie *Melbourne*, met eene groote meerderheid afgewezen. De *Times* acht dit, zoo wel als de honende wijze, waarop de minister *Melbourne* in de laatste dagen, ook als bij zijne tegenwoordigheid der koningin bevond, door het Londensche publiek is ontvangen, een zeer opmerkelijk verschijnsel.

— Omtrent de laatste dagen van het verblijf des russischen Grootvorst en van Prins *Hendrik* te Londen wordt vermeld, dat hoogstdezelve Dingsdag ll. in den omtrek van Windsor eene wapenschouwing van eenige regimenten infanterie en kavallerie hebben bijge-

woond. Woensdag namiddag heeft de koningin vergezeld van de beide Prinsen een rid te paard in het park gedaan. Des avonds heeft H. M. nog een luisterrijk bal ter eere van den grootvorst van Rusland gegeven, waarop Hoogstdezelve met dien vorst en Prins *Hendrik* der Nederlanden gedanst heeft.

Beide Vorsten, benevens Prins *Eduard van Saxen-Weimar*, hebben Woensdag ook nog een bezoek bij de Koningin-weduwe afgelegd, en zijn Donderdag aan boord gegaan van de stoomboot *Firebrand*, waarmede zij naar Holland zijn teruggekeerd.

— De *Courier* van den 30sten zegt, dat de ratificatie van het eind-traktaat door het belgische gouvernement in den morgen van dien dag te Londen ontvangen was, en dat de uitwisseling den volgenden dag zou plaats hebben.

— De gezanten van Rusland, Turkije en Frankrijk hebben den 29sten met lord *Palmerston* eene bijeenkomst gehad, vermoedelijk ter zake van de Oostersche aangelegenheden.

— De Oostenrijksche gezant, Prins *Esterhazij*, was te Londen aangekomen.

— Men heeft te Londen berigten uit Konstatinopel, van den 9den Mei (een dag later dan die over Duitschland). Dezelve luiden vredelievend. Men dacht wel, dat de buitenlandsche gezanten den Sultan zouden overhalen, om zijne troepen van de Syrische grenzen te doen terugtrekken.

— De onderneming van den Tunnel te Londen gaat thans met rasse schreden vooruit. De werkzaamheden zijn nu zoover gevorderd, dat men geen 35 voeten meer van het laag watermerk van Trinity, aan de zuidzijde der rivier verwijderd is, zoodat men gelooft dat thans het gevaar geweken is. Zoodra het gezegd laag watermerk bereikt is, kunnen de werkzaamheden ook van de tegenovergestelde zijde begonnen worden.

— Den 31sten ll. waren te Londen genoteerd: 3 pCt. gec. 92¾; Ned. 2½ pCt. 55⅝; dito 5 pCt. 102¾; nieuwe id. 99¾; Spanje 19¾.

MAHMUD EN MEHEMED-ALI.

(*vervolg van N°. 130*).

De Sultan is, het moet erkend worden, zoodra hij aan zich-zelven overgelaten is, buiten staat om de gebeurtenissen aan zijne bedoelingen dienstbaar te maken. Wel is waar, is bij de monarch, die, zonder kennis van menschen en zaken, in weinig jaren tijds, de eenheid van het Ottomannische rijk, dat een buit der Pacha's geworden was, wist te herstellen, die gedurende 18 jaren de Janitzaren wist in toom te houden en hen daarna te verdelgen, die geregelde legers organiseerde en inzag dat zijn rijk slechts gered kon worden, wanneer hij het van de vooroordeelen bevrijdde, het uit de onwetenheid trok, het met den geest van Europa verlichtte, door de beginselen van Europesche beschaving in te voeren, en een monarch die dit alles wist tot stand te brengen, is voorzeker geen gewoon mensch. Wie, een onpartijdig oordeel over den Sultan vellen wil, moet in de eerste plaats op de gebeurtenissen acht slaan, te midden van welke zijne heerschappij zich ontwikkelde. De geschiedenis kan slechts weinige vorsten aantoonen, die in ongelukkiger omstandigheden verkeerd hebben. De val van NAPOLEON, de eenige die in staat was om Rusland in toom te houden, was voor Turkye een grooten slag; daarop ontstond het heilig verbond, hetwelk aan den Czaar de teugels van het vaste land in handen gaf, en, in weerwil van deszelfs behoudende strekking, Turkije buitensloot, hetzelve al zijn natuurlijke steunsels ontnam; later had de opstand van Griekenland plaats, welke ondersteuning vond bij het noordelijk despotismus en het westelijk liberalismus; eindelijk de opkomende eerzucht van MEHEMED-Ali en diens stijgende magt, — al deze omstandigheden spanden tegen den Sultan MAHMUD zamen en maakten zijn toestand steeds moeijelijker. Welk eene wijsheid, welk een verstand, welke kunst werden er niet vereischt, om te weten of men handelen, of toeven, het hoofd verheffen of buigen moest; welk verstand en geest had die vorst niet moeten bezitten, om zoovele achtervolgende zwarigheden te boven te komen?

MAHMUD was tegen de gebeurtenissen niet opgewassen. De natuur schonk hem twee edele eigenschappen, die zij slechts aan enkele uitverkorenen verleent: een geest die steeds naar het grootsche streeft en een sterke wil. Ongelukkigerwijs schonk zij hem niet in denzelfden graad, de schranderheid van geest. Zulk een sterk karakter had ook een allesomvattend, indringend, doorzigtvol verstand moeten bezitten. Slechts de vereeniging van de beide zedelijke krachten: de gedachten en de wil kenmerkt den grooten man. MAHMUD bezit niet die uitgebreidde scherpzinnigheid niet, die een vraagstuk van alle zijden overziet en het ware door den schijn heen weet te ontdekken. De vrede van Bucharest, de ontijdige verdelging der Janitzaren, zijne breuk met de mogendheden, die het traktaat van 6 Julij onderteekend hadden, de dolzinnige verdeeling die hij op het laatst van 1827 Rusland deed, zijn zoovele misslagen, welke de Voorzienigheid toelaat dat dergelijke vorsten begaan, die zij als werktuigen tot vernietiging van de rijken heeft uitgekozen. Het gedrag van den Sultan in de beide gevaarlijkste oogenblikken zijner regering: na de inneming van Adrianopel en na den slag van Koniah, geven het bewijs, dat hij ook de gave niet bezit, om hulpmiddelen te vinden in omstandigheden waar iemand van gewonen stempel alles voor verloren houdt. Evenmin heeft hij de hooge ingevingen van een waarlijk grooten, een nieuwe baan openenden geest. Hij heeft oude misbruiken afgeschaft, maar zich niet tot de hoogte van den wetgever verheven. Hij heeft veerkracht genoeg om omver te werpen, maar toonde zich niet berekend om eene nieuwe schepping daar te stellen.

Hier doet zich eene gewigtige vraag voor: Welke is de ware beteekenis, de geheele kracht der woorden: hervorming en beschaving met betrekking tot het Ottomannische rijk? De meeningen die men hieromtrent in Europa koestert, schijnen ons zeer duister en verward toe. Verstaat men onder deze woorden eene geheele hervorming, zoo wel over de gemoederen als over de zaken zich uitstrekkende, zoover gaande dat zij aan den geheelen aard van het Mahomedaansche volk eene nieuw rigting geeft, deszelfs denkbeelden, zeden en wetten verandert, met het christelijke Europa hetzelve op eenen gelijken voet brengt, dan verklaren wij onbewimpeld, dat zulke gedachten omtrent de hervorming in Turkije allezins onjuist zijn.

Het Ottomannische rijk in deszelfs groot geheel beschouwd, is welligt van alle staten dat, hetwelk naar zijne natuurlijke gesteldheid de zeldzaamste vereischten van magt en sterkte in zich vereenigt. Werd dit rijk door eene nijverige, verlichte en talrijke bevolking bewoond, bestuurd door eene bekwame, beschaafde regering, dan zou hetzelve het eerste rijk van de wereld zijn; maar zooals het is, ontbreekt hetzelve het eerste vereischte van sterkte: de eenheid. Zijne bevolking — het Arabisch ras dat thans onder den scepter van MEHEMED staat, daaronder niet begrepen — is thans in twee groote massa's verdeeld, de Turken en de Grieken en slaven. De eerste zijn de heeren; zij hebben nog geheel de regten aan zich behouden, die hun voor vier eeuwen door de zege en de verovering ten deel vielen; zij zijn de heerschers in het Ottomannische rijk. De overigen zijn de overwonnenen, dragende nog alle de teekenen van de nederlaag en der dienstbaarheid. De wet van den overwinnaar houdt hen gebogen en vernederd, sluit hen buiten de algemeene wet, roept hen noch tot posten, noch tot de verdediging van het land. In een staatkundig opzigt behooren zij het zegevierend ras, in een administratief opzigt, zijn zij de buit der pacha's, onder wier gebied zij leven. Deze volken bewonen geen enkelen, afgezonderden hoek van het rijk, maar een ver uitgestrekt grondgebied; zij maken de massa der bevolking van Europesch-Turkye uit. Wanneer men dien ten gevolge het vraagstuk eener algemeene hervorming in Turkye in den grond onderzoekt, dan stuit men dadelijk op eene eerste zwarigheid: welk zal het lot der Rayas zijn in deze hervormings-beweging? Men kan niet aannemen, dat zij in de staatkundige vernedering waarin de verovering hen doen dalen heeft, zullen blijven. Het is niet mogelijk, dat zij buiten eene revolutie blijven zouden die den toestand in het Oosten vernieuwde? De eerste stap tot eene verbetering zou natuurlijk voor de christelijke rassen moeten zijn, wanneer zij namelijk uit hunne tegenwoordige vernedering opgeheven en in maatschappelijke betrekking met de overwinnaars op gelijken voet gesteld werden.

Maar zou deze emancipatie tot stand kunnen komen, zonder het werk der verovering te verbreken, zonder den band te verscheuren, welke zoo vele verschillende rassen onder heerschappij der nakomelingen van OTHMAN bijeen houdt? De volken blijven op den weg van vooruitgang niet stilstaan. De christelijke volksstammen zouden met de emancipatie niet te vreden zijn; hun eerzucht zou verder gaan; zij zouden naar staatkundige onafhankelijkheid dingen, zouden, met één woord, weder natien willen worden. Naar onze overtuiging kan er voor de Rayas geen middenweg gevonden worden tusschen hunne tegenwoordige onderwerping en hunne onafhankelijkheid; zij zijn veroordeeld om het juk te torschen of het te vermelen. Van den anderen kant moet de Porte, om haren eigen ondergang niet te bewerken, den Turken het staatkundig en maatschappelijk overwigt en op de Rayas laten behouden. Heeft het lot hun toegedacht, om het gebouw door het legen van MOHAMMED II gesticht, onder den invloed eener toenemende beschaving te zien ineenstorten, dan is het ten minste niet van deszelfs opvolgers te verwachten, dat zij zelf de hand tot vernietiging leenen. MAHMUD had in 1826 eenen Firman uitgevaardigd, waarbij de Rayas vergund werd dezelfde kleeding als de Turken te dragen. Dit was de eerste stap tot eene gelijkstelling van de rassen. De oorlog duurde nog in Griekenland voort, en de sultan hoopte door dit bevredigend besluit, eene toenadering tusschen de christelijke en muzelmansche bevolking te bewerken. Later zag hij de gevolgen van zoodanigen maatregel, hij trok het besluit in het jaar 1830 in. Eene hervorming in Turkye zou uit dien hoofde niet zulk eene verre uitbreiding, niet zulk eene beschavende strekking kunnen hebben, als de hervormingen van PETER *den groote* voor eene eeuw in Rusland kenmerkten. In Turkye kunnen dezelve bijna uitsluitend slechts van militairen of administratieven aard zijn.

eer materiele voordeelen, na de afschaffing van geweldigde misbruiken bedoelen, dan naar eene snelle en geheele invoering in den geest der Europesche beschaving streven. Doch ook enkel tot de eerstgenoemde belangen beperkt, heeft de hervorming nog altijd een ruim veld vóór zich. (*Het vervolg hierna.*)

FRANKRIJK.

Evenzeer als weinige dagen vóór den 12 en 13 mei jl., is het uiterlijk aanzien van Frankrijk thans wederom kalm en rustig; maar even eens is ook de geest, welke dat oproer heeft in de hand gewerkt en waarschijnlijk voorbereid, nog altijd in de kamer gebleven; nog altijd staan de factien vijandig tegen over het bestuur. Eene gunstige stemming van geheime fondsen die men aan het bestuur verleent, gaat echter met de vermelding gepaard dat hetzelve geen geheime ondersteuning meer geven zal aan sommige dagbladen; maar zij, de factien, die zich vereenigd hebben om alle hinderpalen omver te werpen die haar op den weg naar de hoogste magt belemmeren, zij hebben niet afgezien om de bladen harer kleur te ondersteunen: zij behouden voor zich de wapenen, die zij aan het bewind pogen te ontnemen! Niet onaardig herinnerde onlangs een te Parijs uitkomend dagblad, aan den tijd toen gemoedelijke ridders niet van vuurwapenen wilden gebruik maken, omdat het in de verte treffen van den vijand, de schitterende individuele wapenfeiten voortaan ondoenlijk maakte; zij streden des ondanks tegen den magtiger vijand en bezweken, veelal reeds op eenen afstand getroffen, tot zij eindelijk met gelijke wapenen hunner vijand bestreden. Zoo is het ook met de drukpers gelegen; die magt is onwederstaanbaar in de hand eener partij, wanneer eene gelijke magt daar niet tegenovergesteld wordt; sterker nog dan de wet, die men zal pogen te ontduiken of derzelver toepassing op het hatelijkste verklaren, zal een ernstig en krachtvol geschreven dagblad het verderfelijk zaad te niet doen, hetwelk, als de wind der woestijn, het land van gedaante doet veranderen. Maar ondanks het gebruik maken dier gelijksoortige wapenen, waarvan de factien zich bedienen om het zedelijk en materieel gezag des bewinds te bestrijden, ondanks het altijd blijven waken tegen de magts-overschrijdingen, waartoe de Fransche kamer zoo geneigd is; en waartoe zij geduriglijk pogingen aanwendt, als een altijd gereed middel de regering steeds beschuldigende; van het aanwenden van een onzedelijk overwigt, ondanks alle magtvertoon mag men in de straten der Fransche steden nog een wijl tijds de rust handhaven en de publieke orde bewaren; maar zoolang er zulk eene staatsomkeerende neiging zich vertoont bij dat gedeelte der bevolking, dat den manneljiken leeftijd naast bereikt heeft, en dat verlangend uitziet naar middelen om, ook rijk te worden en gezag te hebben; zoolang de Fransche jongelingschap, zich niet bekommerende hoe het den lande gaat, mits het haar individueel maar wel gaat, zoo lang het geen gruwel is in de oogen der bevolking, op den ondergang zijns evennaasten zijne fortuin te bouwen, althans om zulks te beproeven; met een woord, zoolang godsdienst, zedelijkheid, opoffering van eigene belangen aan die van het algemeen, en achting voor den eigendom; als dwaasheden worden rondgevent; zoo lang de jeugdige Fransche bevolking, even als de meer in leeftijd gevorderde, die niet naar wensch geslaagd is, zich niet weet te voegen naar de banden waarin de maatschappij de menschelijke hartstogten heeft ingesloten, en spot met de heiligste en dierbaarste regten, — tot zoolang zal Frankrijk een broeinest van oproeren en staats-omkeeringen blijven. Met reden verwijt het dagblad *le Semeur* aan Frankrijks bestuur, dat er nog zoo weinig gedaan wordt voor het opkomend geslacht, en toont aan, hoe de vaderlijke en zorgdragende verorderingen des konings van Pruissen, omtrent het opnemen van kinderen in fabrieken (van 4 Mei), gunstig afsteken bij de deliberatien der Fransche kamer, waar de tijd verbeuzeld wordt met nietswaardige staatkundige twistredenen over algemeene theorien of over personen; terwijl men, niettegenstaande de zoo dikwerf herhaalde pogingen daartoe, nog niets heeft uitgerigt ter verkrijging eener wet in den smaak als die verordening en der Engelsche Wet van 29 Augustus 1833. Uit de zuiver materiele opvoeding wordt niets goeds geboren; de op die wijze opgebragte jeugd zal, manbaar geworden, geene zedelijke banden hebben, die haar beletten om verbetering van eigen lot te beproeven, door het aanwenden van pogingen tot omverwerping van het bestaande. Dat kan nu reeds overtuigend geleerd worden: Onder den dekmantel van beginselen van vooruitgang en van staatkunde, vermeet men zich thans reeds aanslagen op aanslagen te beproeven; en het zijn niet de minst beschaafden die de aanstokers of aanvoerders zijn. De *Nationale* is nu reeds de verdediger der oproeren van 12 en 13 Mei geworden, en verwijt de linkerzijde der kamer, dat zij nog niet genoeg heeft durven te doen; dat hare lafhartigheid om zedelijk het bestuur te bestoken, het oproer in de straten heeft verwekt! Maar wanneer die partij mogt triomferen, zal er dan orde en rust zijn? Kunnen beiden bestaan, daar, waar godsdienst en zedelijkheid, gebannen zijn en waar het eigenbelang ten troon zit? Daarom is het wenschelijk, dat koning Lodewijk Philips krachtdadig die factien bedwinge en daarin slage; maar hij verzuime in de eerste plaats de middelen niet, tot veredeling en verbetering der natie.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.